

UMJETNIČKA GALERIJA DUBROVNIK

Umjesto kronološkim slijedom, izložba je bila podijeljena na tematske cijeline

Zapostavljeni Rojc u vrhu

Piše: Bruno Lucić
Foto: Umjetnička galerija
Dubrovnik

Suradnja Umjetničkog paviljona Zagreb te Umjetničke galerije Dubrovnik, 18. je veljače rezultirala još jednom izuzetno vrijednom izložbom, slikarice Naste Rojc (1883.-1964.). Radi se o stvaralaštvu koje je, namjerno ili ne, stajalo postrance gotovo pa isključeno iz vidika hrvatske suvremene umjetnosti. Nakon retrospektivne izložbe njezina suvremenika Miroslava Kraljevića (1885.-1913.) predstavljena je izložba, odnosno "Kritička retrospektiva Naste Rojc" koja ostaje otvorena do 5. travnja. Prije Dubrovnika isti je postav prezentiran u Zagrebu te Varaždinu. Prva se okupljenima obratila ravnateljica Umjetničke galerije Dubrovnik Vesna Delić Gozze. Svojim uvodnim govorom prisutnima je približila autoričin lik i djelo.

- Izložena djela nisu porredana nikakvim kronološkim slijedom nego kroz stilske cjeline koje, svaka za sebe, pokazuju svoju stilsku formulaciju. U slikama Naste Rojce možemo prepoznati elemente avangarde, art decoa, Ottoa Dixia ili pak Georgea Grosza. Autorica

● Na prvi se pogled čini da je Nasta Rojc konzervativna ili nazadna, ali baš suprotno, ona je avangardna i apstraktna, navela je u svom govoru Delić Gozze

je od modernizma uzimala onoliko koliko joj je trebalo. Dugo vremena je bila zapostavljena pa i u samom početku kada je morala moliti oca da pode na akademiju gdje su muškarci i žene bili odijeljeni u posebnim klasama. Započela je u klasi Ottona Ivekovića, potom odlazi u München gdje je najviše surađivala s Miroslavom Kraljevićem. Uskoro postaje nezadovoljna u Münchenu pa seli u Dachau. Zapravo njezin muž, Branko Šenoa, razario ju je slikarstvom. Nakon jednog krstarenja po Jadranu te poslije boravka u Veneciji, Rojc je prisvojila krajobraze reflektirajući njima svoje osjećaje. Djelo ko-

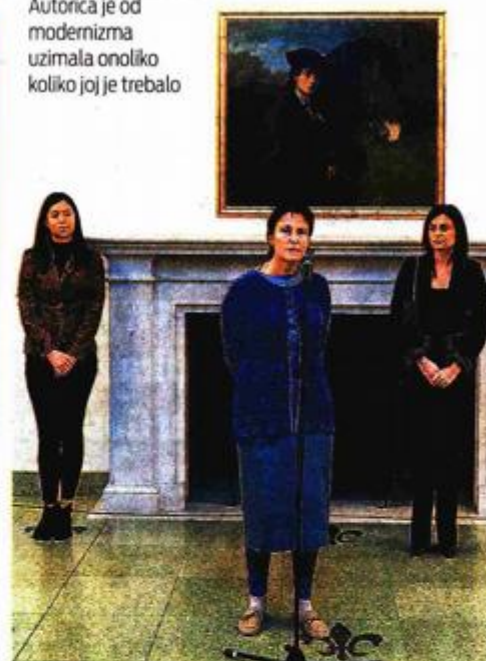

ROVNIK

Interes za izložbu bio je izniman

Autorica je od modernizma uzimala onoliko koliko joj je trebalo

Usljenu stvaralaštvo Naste Rojčice tlozima novog stoljeća

Izložbu su okupljenima približili Vesna Delić Gozze i Jasminka Poklečki Stošić

je je posebno zanimljivo je slika koja nosi naslov "Naše doba" iz 1928. To je jedan "Balzakovski konglomerat ljudske komedije". Valja spomenuti i njezino djelo "Vješanje u Dubravi" iz 1943. gdje naslućujemo elemente dadaizma. Na prvi se pogled čini da je Nasta Rojčice konzervativna ili nazadna, ali baš suprotno, ona je avangardna i apstraktna, navela je u svom govoru Delić Gozze.

U izradi kataloga izložbe sudjelovali su Ivanka Reberski, Leonida Kovač te ravnateljica Umjetničkog paviljo-

na Jasminka Poklečki Stošić. Prema riječima Poklečki Stošić, ovo nije prvi zajednički projekt Umjetničke galerije te Umjetničkog paviljona. Koji će projekti uslijediti nije otkrila, ali je zato dodatno razložila pozadinu izložbe:

- Smisao izložbi leži u tome da malo "prošeću", da se prezentiraju i u drugim gradovima, a ne samo u svojoj matičnoj okolini. Prošle smo godine obilježavali 130. godišnjicu autoričina rođenja, te istovremeno obljetnicu njezine smrti i to je prvi mo-

tiv zbog kojeg smo se odlučili za ovu izložbu. Nasta Rojčice je nepravredno zapostavljena, nije dovoljno valorizirana za života i to je naš drugi motiv. Željeli smo je ponovno valorizirati i pozicionirati na ljestvici moderne umjetnosti, a to je sam vrh suvremene umjetnosti. Do sada je nepravredno valorizirana, a uz njezina djela važan je i njezin privatni život koji je vrlo otvoren. Ona je istraživala svoju seksualnost, a pogledajmo samo danas koliko se LGBT zajednice bore za svoja prava. Jednostavno,

dosta je rodne nepravrednosti. Podjela na muško i žensko slikarstvo ne postoji, postoji samo podjela na bolje i lošije slikarstvo, dodala je Poklečki Stošić.

Osim što je preko muža imala poveznicu s tvorcem moderne hrvatske književnosti, romansijerom Augustom Šenom, imanje obitelji Rojčice, Rojčicevo, u više je navrata posjetio i znameniti dubrovački književnik Ivo Vojnović.

Opus Naste Rojčice, između ostalog, čine krajobrazi na kojima se nerijetko ma-

nifestira turobnost, sjeta ili žalost. Među njima se ističu morskog pejzaži čiji precizni sklad između sjene i svjetla donosi jedan dojmivi i svojstveni prikaz mora. Autorica olujni nemir ne fokusira na destruktivnost valova nego je sama okolina, opskurne pozadine, sivilo neba ili neprirodno priobalje ono na čemu kompozicije temelje svoju ekspresionističku matricu. Međutim, prisutni su i prizori kontinentalne tematike. Umjetnica primjerice koristi snijeg kao izvrsnu pozadinu kojom snop pažnje

usmjerava na detalje. No, u proljetnim i ljetnim prizorima velikodušno upotrebljava svu raznolikost boja. I nad jednostavnim krajobrazima više teška misaona klatna, kao na primjer u slici "Putnik". Rojčice portreti ukazuju na dinamičnost slikaričine čudi dok su se u fizionomiji ženskih lica uvukli obrisi androginiteta. Autoportrete i portrete povezuje sveprisutnost crnila. Markantne crte lica i tijelo obavijeno slojevima mraka portretu Marije Ružičke Strozzi daju pomalo makabrističan izraz. Rojčice se iskušala i u slikanju muških i ženskih aktova. Modernistički iskoraci ove umjetnice sačinjavaju apstraktni prizori ili prizori koji kao da su komadići jednog transa ili noćne more. Svaki motiv šapuće "memento mori", demonizira nepravredni život, personificira užas. Kada su u pitanju modernistički istupi, valja još spomenuti "Iskre na prozoru vagona". Iako same po sebi bezopasne, ove iskre asociiraju na padajuće asteroide ili netom izbačenu magmu vulkana koja noću guta sve pred sobom.

Posve slično i ova izložba guta promatračevu znatiželju i nadopunjuje je decentnim divljenjem, jer se radi o još jednoj izložbi po mjeri čovjeka.